

ספרות עברית וכללית

לבתי ספר דתיים עצמאיים

הוראות

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון – פיוט ושירת ימי הביניים	–	(25×2)	–	50 נקודות
פרק שני – סיפור קצר	–	(25×1)	–	25 נקודות
פרק שלישי – נובלה וספרות מתורגמת	–	(25×1)	–	25 נקודות
סך הכול	–			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – פיוט ושירת ימי הביניים (50 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 1–4: על שאלה 1 (חובה) ועל אחת מן השאלות 2–4 (לכל שאלה – 25 נקודות).

פיוט

ענו על שאלה 1 – חובה.

1. קראו את הפיוט, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

אַזְכֶּרָה אֱלֹקִים וְאַהֲמִיָּה / רבי אמיתי בן שפטיה

אַזְכֶּרָה אֱלֹקִים וְאַהֲמִיָּה
בְּרֹאֲתִי כָּל עִיר עַל תְּלָהּ בְּנוּיָה
וְעִיר הָאֱלֹקִים מְשַׁפֵּלֶת עַד שְׁאוֹל תַּחְתִּיָּה -
וּבְכָל זֹאת אָנוּ לִי-הָ וְעִיגִינוּ לִי-הָ!

מִדַּת הַרְחֵמִים עָלֵינוּ הַתְּגַלְגָּלִי,
וְלִפְנֵי קֶנֶךְ תַּחֲנֻנָּנוּ הַפִּילִי,
וּבַעַד עֲמֹךְ רַחֲמִים שְׂאֵלִי,
כִּי כָּל לֵבָב דָּוִי וְכָל רֹאשׁ לְחָלִי!

תִּמְכָּתִי יִתְדֹתִי בְּשֵׁלֶשׁ-עֶשְׂרֵה תְּבוּת,
וּבְשִׁעְרֵי דְמַעוֹת – כִּי לֹא נִשְׁלָבוּת;
לְכֹן שִׁפְכָתִי שִׁיחַ פָּגִי בּוֹחֵן לְבוּת -
בְּטוֹחַ אֲנִי בְּאֵלָה וּבִזְכוּת שְׁלֹשֶׁת אָבוֹת!

יְהִי רְצוֹן מִלִּפְנֵיךָ, שְׁמַע קוֹל בְּכִיּוֹת,
שְׁתַּשִּׁים דְּמַעוֹתֵינוּ בְּנֹאדָךְ לְהִיּוֹת,
וְתַצִּילֵנוּ מִכָּל גְּזֵרוֹת אַכְזָרִיוֹת,
כִּי לָךְ לֵבָד עִיגִינוּ תְּלוּיּוֹת!

א. בפיוט זה הפייטן מביע את ביטחונו באלוקים.

הסבירו והדגו קביעה זו על פי שתיים מן המחרוזות בפיוט. (15 נקודות)

ב. בחרו בשניים מן האמצעים האומנותיים בפיוט, והסבירו את תרומתם לעיצוב הרעיון המרכזי בפיוט. (10 נקודות)

שירת ימי הביניים

ענו על אחת מן השאלות 2-4.

2. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

שאלוני שְׁעֵפִי הַתְּמָהִים / רבי שלמה אבן גבירול

שְׁאֵלוֹנִי שְׁעֵפִי הַתְּמָהִים: / לְמִי תִרְוֹץ כְּגִלְגָּלִי גְבָהִים?
לֹאֵל חַיִּי תִשׁוּקָת מְאֹוִי / וְנִפְשִׁי עִם בְּשָׂרִי לוֹ כְּמָהִים!
מְשׁוֹשִׁי גַם מְנַת כּוֹסִי וְעוֹשִׁי, / אֲשֶׁר עַת אֶזְכְּרָה אוֹתוֹ – וְאֵהִים.
הֵינֶנּוּ טוֹב לְנִשְׁמָתִי עַדִּי כִּי / תִּבְרָךְ שֵׁם אֲדֹנֵי הָאֱלֹהִים?

א. כיצד בא לידי ביטוי הרצון של המשורר להתקרב לבורא בבתים 2-3 בשיר? הסבירו את התרומה של השאלה הרטורית

(בית 1) בשיר לביטוי רצון זה. (17 נקודות)

ב. הסבירו את הקשר בין השיר ובין קריאת שמע. בססו את דבריכם על שתי דוגמאות מן השיר. (8 נקודות)

3. לפניכם שני שירים. קראו אותם, וענו על שני הסעיפים א-ב שאחריהם.

אֲשָׁכִים לְבֵית הַשָּׁר / רבי אברהם אבן עזרא

אֲשָׁכִים לְבֵית הַשָּׁר – / אוֹמְרִים: כָּבֹד רָכַב!
אֲבֹא לְעַת עָרָב – / אוֹמְרִים: כָּבֹד שָׁכַב!
אוֹ יַעֲלֶה מְרָכָב / אוֹ יַעֲלֶה מְשָׁכָב –
אוֹיָה לְאִישׁ עָנִי, / נוֹלֵד בְּלִי כוֹכָב!

שִׁחַר אֲבָקֶשֶׁךְ / רבי שלמה אבן גבירול

שִׁחַר אֲבָקֶשֶׁךְ, צוּרִי וּמִשְׁגָּבִי, / אֶעֱרֹךְ לְפָנֶיךָ שַׁחֲרִי וְגַם עָרָבִי.
לְפָנֶי גִדְלָתְךָ אֶעֱמֹד וְאֶבְהֶל, / כִּי עֵינֶךָ תִּרְאֶה כָּל מַחְשְׁבוֹת לְבִי.
מָה זֶה אֲשֶׁר יוֹכַל הַלֵּב וְהַלְשׁוֹן / לְעֵשׂוֹת, וּמָה כֹחַ רוּחִי בְּתוֹךְ קֶרֶבִּי?
הִנֵּה לְךָ תִּיטֵב זְמֶרֶת אָנוּשׁ, עַל כֵּן / אוֹדֶךָ בְּעוֹד תִּהְיֶה נִשְׁמַת אֱלֹהִים בִּי!

א. מהי מטרת ההשכמה בשיר "אשכים לבית השר", והאם הושגה המטרה?

הסבירו את ההבדלים בין מטרת ההשכמה ותוצאותיה בשיר "אשכים לבית השר" ובין מטרת ההשכמה ותוצאותיה בשיר "שחר אבקשך". (15 נקודות)

ב. בחרו באמצעי אומנותי אחד מכל אחד מן השירים "אשכים לבית השר" ו"שחר אבקשך" (סך הכול שני אמצעים – אחד

מכל שיר), והסבירו את תרומתם לבניית משמעות השיר. (10 נקודות)

4. קראו את השיר, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

הבא מבול / רבי יהודה הלוי

הבא מבול ושם תבל חרבה? / ואין לראות פני ארץ חרבה,
ואין אדם ואין חיה ואין עוף – / הסף הכל ושכבו מעצבה?
ובראות הר ושוחה לי מנוחה, / וארץ הערבה לי ערבה.
ואשגח לכל עבר – ואין כל, / אבל מים ושמים ותבה,
וליתן בהרתיחו מצולה, / ואחשב כי תהום יחשב לשיבה. 5
ולב הים יכחש באניה, / כאלו היא ביד הים גנבה!
וים יזעף – ונפשי תעלז, כי / אלי מקדש אלהיה קרבה.

א. בשיר זה המשורר מבטא סבל ומצוקה הנגרמים לו בעקבות ההפלגה שלו בים.

פרשו את בית 2 ואת בית 5 בשיר, והסבירו כיצד כל אחד מבתי אלה מבטא את המצוקה והסבל של המשורר.

כיצד המשורר מתמודד עם המצוקה והסבל? הסבירו והדגימו את דבריכם. (15 נקודות)

ב. בחרו בשניים מן האמצעים האומנותיים האלה: תפארת הפתיחה, צימוד, שיבוץ (או ארמז), והסבירו את תרומתם לבניית

משמעות השיר. (10 נקודות)

פרק שני – סיפור קצר (25 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 5–6.

5. תבואת שיגעון / רבי נחמן מברסלב

בחרו מן הסיפור בשני סמלים, והסבירו את התרומה של כל אחד מהם לבניית הרעיון המרכזי בו. בתשובתכם התייחסו הן לרובד הריאליסטי הן לרובד האלגורי בסיפור.

6. מעשה בזוג נעליים / הרב דוד זריצקי

ענו על שני הסעיפים א–ב.

א. הציגו שני דיאלוגים מן הסיפור "מעשה בזוג נעליים", והסבירו מה אפשר ללמוד מהם על כל אחת מן הדמויות. (16 נקודות)

ב. ציינו ערך מרכזי העולה מאחד מן הדיאלוגים שהצגתם בסעיף א.

הסבירו והדגימו את דבריכם. (9 נקודות)

פרק שלישי – נובלה וספרות מתורגמת (25 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 7–8.

נובלה

7. וולודיה נכסף להתפלל / הרב דוד זריצקי

תארו את האקספוזיציה בנובלה "וולודיה נכסף להתפלל".

אילו ציפיות הנוגעות להמשך העלילה מעוררת הפתיחה שתיארתם?

האם ציפיות אלה מתממשות בהמשך הנובלה? נמקו והדגימו את דבריכם.

ספרות מתורגמת

מהו כחול? / ראלף ל' פיין

8. ענו על שני הסעיפים א–ב.

א. תארו את השינוי שחל ביחסו של המספר לפט הסומא, והסבירו מה גרם לשינוי זה. (15 נקודות)

ב. מה אפשר ללמוד משינוי זה על טבע האדם? הסבירו והדגימו את דבריכם. (10 נקודות)

בהצלחה!